

2. Kowalsky B.C. (2002) Sud, pravoohoronny ta pravozahisny organy Ukrainy. K.: Yurinkom Inter [in Ukrainian].
3. Konstytutsiia Ukrainy: Zakon Ukrainy [*«The Constitution of Ukraine»: Law of Ukraine*]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254к/96-вр> [in Ukrainian].
4. Marochkin I.E. (2013) Organizatsiya sudovih ta pravoohoronnyh. Kharkiv: Pravo [in Ukrainian].
5. Pro sudouctri Ukrainy: Zakon Ukrainiskoi Socialistichnoi Radianskoi Respubliki [*«On the Judicial System of Ukraine»: Law of the Ukrainian Socialist Soviet Republic*] Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2022-10/ed19810605> [in Ukrainian].
6. Pro sudouctri i status suddiv: Zakon Ukrainy [*«On the Judiciary and Status of the Court of Justice Judicial System and Status of Judges»: Law of Ukraine*]. Retrieved from <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1402-19> [in Ukrainian].
7. Pro progoloshenya nezalegnosti Ukrainy: Postanova Verkhovnoi Rady Ukrainiskoi Socialistichnoi Radianskoi Respubliki [*«On the proclamation of Ukraine's independence»: Resolution of the Supreme Soviet of the USSR*] URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1427-12> [in Ukrainian].
8. Suslo D.S. (1960). Organizatsiya sudovih organiv Ukrainiskoi RSR v period 1917-1925 rr. Kyiv [in Ukrainian].
9. Usenko I.B. (2014). Sudova vlada v Ukrainy: istorichni vitoki, zakonmirnosti, osoblivosti rozvitku . Kyiv: Naukova dumka [in Ukrainian].
10. Shemshuchenko Yu.S. (Ed.). (1998-2004) Uridichna encicklopediya. Kyiv: «Ukrainian Encyclopedia» M.P. Bazhana [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 23.09.2019

УДК 354.075.2: 339.137.2] (477)

DOI <https://doi.org/10.36550/2522-9230.2019.7.25>

Турковський Олександр Ярославович,
*Голова Дніпропетровського обласного
 територіального відділення
 Антимонопольного комітету України*
 e-mail: kaf_forever@i.ua
<https://orcid.org/0000-0002-6193-6027>

МЕТОДИ ДІЯЛЬНОСТІ ТЕРИТОРІАЛЬНИХ ПІДРОЗДІЛІВ АНТИМОНОПОЛЬНОГО КОМІТЕТУ УКРАЇНИ

У статті проаналізовано методи діяльності територіальних підрозділів Антимонопольного комітету України. Запропоновано обґрунтування необхідності дослідження методів діяльності даних територіальних підрозділів, як складових організації роботи та безпосереднього їх функціонування.

Чітке визначення та конкретизація методів діяльності територіальних підрозділів Антимонопольного комітету України має важливе значення для цілеспрямованого впливу держави на формування, розвиток та захист конкуренції.

Надійне функціонування Антимонопольного комітету України та його територіальних управлінь, діяльність яких спрямована саме на сферу контролю конкурентних відносин та контролю за дотриманням таких відносин, може бути забезпечена постійним коригуванням, уточненням пріоритетів та завдань.

Визначення та аналіз методів діяльності територіальних підрозділів Антимонопольного комітету України як органів державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції є необхідною умовою процесів економічного розвитку держави при своєчасному здійсненні найдосконаліших моделей розвитку конкурентного середовища товарних ринків і тому потребує окремого дослідження.

Встановлено класифікацію методів діяльності територіальних відділень Антимонопольного комітету України, за якою виокремлюють правові, організаційні, соціально-психологічні. Здійснено їх детальний аналіз та розмежування на відповідні підгрупи.

Запропоновано шляхи удосконалення механізмів управління у сфері економічної конкуренції, а також пропозиції щодо трансформації внутрішньої структури територіальних відділень Антимонопольного комітету з метою їх ефективного функціонування. Зокрема, з метою реалізації методу інформаційного забезпечення акцентується увага на доцільності утворення відповідного внутрішнього підрозділу територіального відділення.

Ключові слова: управління у сфері економічної конкуренції, територіальні підрозділи Антимонопольного комітету України, методи діяльності органів публічної влади, класифікація методів діяльності територіальних підрозділів Антимонопольного комітету України.

Turkovskiy O. THE METHODS OF ACTIVITIES OF THE TERRITORIAL DIVISIONS OF THE ANTIMONOPOL COMMITTEE OF UKRAINE

The methods of activity of territorial divisions of Antimonopoly Committee of Ukraine are analyzed in the article. The

substantiation of necessity of research of methods of activity of data of territorial divisions as constituents of the organization of work and their direct functioning is offered.

A clear definition and specification of the methods of activity of the territorial divisions of the Antimonopoly Committee of Ukraine is essential for the purposeful influence of the state on the formation, development and protection of competition.

The reliable functioning of the Antimonopoly Committee of Ukraine and its territorial departments, whose activities are aimed specifically at controlling competitive relations and monitoring compliance with such relations, can be ensured by constant adjustment, clarification of priorities and tasks.

Defining and analyzing the methods of activity of the territorial divisions of the Antimonopoly Committee of Ukraine as bodies of state control over the observance of the legislation on protection of economic competition is a prerequisite for the processes of economic development of the state while timely implementation of the most perfect models of development of competitive environment of commodity markets, and therefore requires separate research.

The classification of methods of activity of territorial divisions of the Antimonopoly Committee of Ukraine is established, according to which legal, organizational, social and psychological are distinguished. They are analyzed in detail and differentiated into corresponding subgroups.

The ways of improvement of the mechanisms of management in the sphere of economic competition are proposed, as well as the proposals on transformation of the internal structure of the territorial divisions of the Antimonopoly Committee for the purpose of their effective functioning. In particular, with a view to implementing the method of information support, attention is paid to the feasibility of establishing an appropriate internal unit of the territorial department.

Key words: management in the field of economic competition, territorial subdivisions of the Antimonopoly Committee of Ukraine, methods of activity of public authority, classification of methods of activity of territorial subdivisions of the Antimonopoly Committee of Ukraine.

Постановка проблеми. Чітке визначення та конкретизація методів діяльності територіальних підрозділів Антимонопольного комітету України має важливе значення для цілеспрямованого впливу держави на формування, розвиток та захист конкуренції.

Надійне функціонування Антимонопольного комітету України і його територіальних відділень, діяльність яких спрямована саме на сферу управління конкурентними відносинами та контролю за дотриманням таких відносин, може бути забезпечене постійним коригуванням, уточненням пріоритетів і завдань.

Конкретизація та аналіз методів діяльності територіальних підрозділів Антимонопольного комітету України, як органів державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції, є передумовою процесів економічного розвитку держави зі своєчасним втіленням найдосконаліших моделей розвитку конкурентного середовища товарних ринків і тому потребує окремих досліджень.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Природу конкуренції вивчали такі відомі класики як А.Сміт, Й.Шумпетер, Д.Рікардо, Дж.Робінсон, Е.Чемберлінг. Питання форм і методів діяльності органів публічної влади висвітлювали у свої працях В.Б.Авер'янов, Г.В.Барабашев, А.А.Безуглов, О.Є.Кутафін, Б.М.Лазарєв, О.Ф.Фрицький, К.Ф.Шеремет та інші науковці. Вони класифікували методи діяльності органів державної влади, виділили значну кількість проблемних питань щодо їх діяльності у сфері розвитку економіки України на сучасному етапі. Проте, методи діяльності органів Антимонопольного комітету залишаються не достатньо розглянутими та потребують проведення спеціального дослідження.

Мета статті – провести аналіз методів діяльності територіальних підрозділів Антимонопольного комітету України, обґрунтування перспектив їх розвитку та можливих трансформацій з метою забезпечення ефективного виконання ними своїх функцій та завдань.

Виклад основного матеріалу дослідження. У процесі реалізації функцій і компетенції владні органи застосовують певні прийоми, способи досягнення поставлених цілей, за допомогою яких здійснюється впорядкування владної діяльності, організація управлінського процесу, відбувається вплив на поведінку і суспільну діяльність суб'єктів.

Під методами діяльності органів державної влади в науковій літературі зазвичай розуміють конкретні прийоми і способи організації роботи та безпосереднього функціонування таких органів.

У юридичній літературі існують різні погляди щодо видів і властивостей методів діяльності владних інституцій. Зокрема, за функціональним змістом розрізняють адміністративні (розпорядчі, регламентаційні, нормативні), економічні (планування, державне регулювання, ціноутворення, економічне стимулювання та ін.), правові (правове регулювання, переконання і примус, субординація і координація), соціально-психологічні методи. За характером управлінського впливу їх поділяють на методи правового регулювання й публічного адміністрування. За формами діяльності одні вчені вирізняють методи правотворчої, оперативно-виконавчої, правоохоронної діяльності, методи роботи з інформацією, методи підготовки і проведення організаційних заходів, добору й розвитку управлінських кадрів, методи виконання. Інші державознавці підрозділяють на правові, організаційні та організаційно-правові.

Методи діяльності територіальних відділень Антимонопольного комітету України класифікуються як **правові, організаційні, соціально-психологічні**.

Процес реалізації функцій і повноважень територіального відділення складається з планування, збору і обробки інформації, вироблення рішення, його виконанням і закінчується контролем за виконанням рішення.

У даному контексті слід виокремити **організаційні методи**, — планування, інформаційного забезпечення, вироблення рішень, організації виконання, контролю за виконанням, координації діяльності, роботи з кадрами.

Сутність організаційних методів, спрямованих всередину апарату, полягає у впорядкуванні діяльності структурних підрозділів, посадових осіб та працівників органів публічної влади з метою їх оптимального функціонування.

Метод планування полягає в сукупності способів і прийомів визначення основних завдань, напрямків діяльності, заходів досягнення намічених показників. Планування поділяється на оперативне, поточне й перспективне.

Плани роботи передбачають перелік питань, пов'язаних з реалізацією функцій і повноважень, перелік основних заходів, що здійснюються органом або за його участю, та їх строки, осіб, відповідальних за їх підготовку і проведення.

У територіальних відділеннях Антимонопольного комітету планування роботи з основної діяльності передусім реалізується через формування центральним апаратом Антимонопольного комітету України річних планів.

Річний план передбачає в першу чергу визначення пріоритетів діяльності АМКУ, до яких зазвичай віднесено: формування та реалізація конкурентної політики; адвокатування конкуренції; правозастосування; контроль за концентрацією та узгодженими діями; моніторинг державної допомоги; зміцнення інституційної спроможності АМКУ.

В рамках вищезазначених пріоритетів для територіальних відділень передбачаються певні заходи та дії в межах цих заходів.

Так, наприклад в рамках формування та реалізація конкурентної політики для територіальних відділень передбачаються заходи щодо досягнення економічного ефекту та дії в межах даного заходу у вигляді правозастосування, аналізу нормативних документів, надання рекомендацій.

В рамках пріоритету правозастосування (виявлення і припинення порушень, захист конкуренції в сфері державних закупівель) передбачаються заходи з розгляду заяв та справ про порушення конкурентного законодавства.

З врахуванням завдань передбачених річним планом для кожного територіального відділення центральним апаратом АМКУ доводяться завдання, ключові показники результативності діяльності державного службовця.

В умовах переходу до інформаційного суспільства дедалі більшого значення набуває *метод інформаційного забезпечення*, сукупність прийомів і способів одержання, збирання, створення, використання, розповсюдження і зберігання інформації органами публічної влади, їх структурними підрозділами.

В територіальному відділенні отримання необхідної інформації відбувається як емпіричним так і теоретичним способами.

Розповсюдження інформації в територіальному відділенні, наприклад щодо доведення прийнятих рішень та розпоряджень до відома сторін які беруть участь у справі здійснюється через поштовий зв'язок; документів з грифом «для службового користування» фельд'єгерською службою тощо.

В територіальних відділеннях структурні підрозділи з функціональними обов'язками зв'язків з громадськістю не передбачені структурою та штатним розкладом. Такі функції покладаються на окремого працівника відділу організаційної роботи та управління персоналом територіального відділення.

Метод координації — являє собою способи і прийоми взаємодії, узгодження, коригування дій органів публічної влади, їх підрозділів, посадових осіб у процесі реалізації функцій і повноважень.

Характерним прикладом методу координації-субординації можна назвати координацію роботи структурних підрозділів відділення його головою та заступниками, координацію головою діяльності адміністративної колегії територіального відділення Антимонопольного комітету України відповідно до статті 12-1 Закону України «Про Антимонопольний комітет України».

В науковій літературі зустрічається класифікація засобів координації, як то: інституційні; правові; організаційні; інформаційні; матеріально-фінансові.

В існуючому правовому полі територіальне відділення АМКУ може використовувати засоби субординаційного характеру, так й координації-взаємодії. Ці засоби набувають організаційних (конференції, «круглі столи», спільні перевірки тощо) та інформаційних форм (обмін інформацією). Правові форми можуть мати лише обмежений вигляд шляхом укладання меморандумів про співпрацю з територіальними представництвами органів державної влади.

Метод роботи з кадрами — способи і прийоми щодо оптимального добору, розстановки, професійної орієнтації, навчання, створення сприятливого соціально-психологічного клімату з метою забезпечення органів публічної влади висококваліфікованими, професійними, компетентними кадрами.

Адміністративно-правовий статус територіальних відділень не обумовлює спеціальних методів роботи з кадрами, крім тих що визначені законодавством.

Метод вироблення рішень — уособлює засоби і прийоми визначення можливих шляхів розв'язання проблеми, розробки варіантів рішення, аналізу наслідків його реалізації, вибору й ухвалення рішення, які

застосовуються для вироблення обґрунтованих, якісних, законних, економічних рішень.

Територіальні відділення АМКУ у процесі діяльності приймають рішення правового, соціального, економічного, організаційного характеру, спрямовані на розв'язання певних проблемних питань, вирішення управлінських ситуацій шляхом індивідуального (головою територіального відділення) чи колективного ухвалення (адміністративною колегією) на основі голосування.

Аналіз передбачених законодавством прийомів прийняття рішень в територіальному відділенні дає змогу зробити висновок про поєднання одноосібного та групового стилів ухвалення рішень.

Рішення, що ухвалюються в територіальному відділенні можуть набувати правових форм та оформлюватися у вигляді відповідних рішень. Порядок прийняття рішень адміністративною колегією визначений Регламентом адміністративної колегії територіального відділення АМКУ.

Метод організації виконання рішень являє собою сукупність способів і прийомів доведення прийнятих рішень до виконавців і забезпечення їх практичної реалізації. Рішення може бути офіційно оприлюднене чи передане безпосереднім виконавцям у вигляді повного оформлення, витягів.

Порядок виконання рішень голів та адміністративних колегій територіальних відділень Антимонопольного комітету України визначений статтею 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

Рішення (витяг з нього) надається для виконання шляхом надсилання або вручення під розписку чи доведення до відома в інший спосіб.

З методом організації виконання рішень тісно пов'язаний *метод контролю*, цілеспрямоване спостереження за виконанням підвладними суб'єктами прийнятих публічно-владних рішень. Функція контролю полягає «в аналізі та порівнянні фактичного стану в тій чи іншій галузі з вимогами, які поставлені перед ними, відхиленнями у виконанні поставлених завдань та причинах цих відхилень, а також оцінкою діяльності й доцільності саме такого шляху».

Контрольна діяльність в територіальному відділенні здійснюється шляхом проведення перевірок (планових і позапланових), здійснення моніторингу стану товарних ринків; шляхом направлення вимог про надання інформації суб'єктам господарювання, органам влади, органам адміністративно-господарського управління та контролю; здійснення спостережень на товарних ринках, вивчення матеріалів по скаргах і заявах громадян, суб'єктів господарювання тощо.

У науковій літературі контроль класифікують: за органами, які його здійснюють; за сферою підконтрольної діяльності; за формами його проведення; за ступенем втручання в оперативну діяльність підконтрольних об'єктів.

З врахуванням приписів статті 3 Закону України «Про Антимонопольний комітет України» контрольна діяльність АМКУ реалізується у вигляді:

1) здійснення державного контролю за дотриманням законодавства про захист економічної конкуренції;

2) контролю за концентрацією, узгодженими діями суб'єктів господарювання та дотриманням вимог законодавства про захист економічної конкуренції під час регулювання цін (тарифів) на товари, що виробляються (реалізуються) суб'єктами природних монополій;

3) здійснення контролю щодо створення конкурентного середовища та захисту конкуренції у сфері державних закупівель;

4) проведення моніторингу державної допомоги суб'єктам господарювання та здійснення контролю за допустимістю такої допомоги для конкуренції.

Контроль у сфері захисту економічної конкуренції за критерієм органу, який його здійснює можна класифікувати наступним чином: Антимонопольний комітет України (має всю повноту владних повноважень); територіальні відділення (здійснюють контроль лише у визначених межах).

Класифікація за сферою діяльності, що підлягає контролю, співпадає з переліком видів контрольної діяльності, визначеним статтею 3 Закону України «Про Антимонопольний комітет України».

За формами його проведення такий контроль можна поділити на дві основні групи (напрямки): проведення досліджень (що передують розгляду справ); проведення розслідувань (в рамках розгляду справ).

За ступенем втручання в оперативну діяльність підконтрольних об'єктів контроль поділяється на «дистанційну» форму (направлення вимог про надання інформації тощо) та форму «безпосередніх контактів» (витребування інформації під час перевірок, опитувань, вилучення доказів, накладання арешту).

Правові методи пов'язані з використанням певних організаційно-впорядковувачих властивостей права. Серед них в юридичній літературі виокремлюють методи: встановлення нормативів (стандартизації), дозвільно-реєстраційний (ліцензування, патентування, встановлення квот, видача дозволів, реєстрація), а також методи уповноважування, зобов'язування та заборони.

Для Антимонопольного комітету України правові методи можна поділити на дві групи: обмежувальні процедури в області здійснення концентрацій та узгоджених дій суб'єктів господарювання та зобов'язувальні – за результатом розгляду справ про порушення.

Відповідно до частини першої статті 48 Закону України «Про захист економічної конкуренції» за результатами розгляду справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції територіальні відділення Антимонопольного комітету України приймають рішення, зокрема про: визнання

вчинення порушення законодавства про захист економічної конкуренції; припинення цього порушення; накладення штрафу; усунення наслідків порушень, зокрема усунення чи пом'якшення негативного впливу узгоджених дій, концентрації суб'єктів господарювання на конкуренцію.

Стаття 52 цього Закону регламентує накладення штрафів органами Антимонопольного комітету України (зокрема територіальними відділеннями) на об'єднання, суб'єктів господарювання.

Однак, відповідно до частини шостої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рішення про накладення штрафів у розмірах понад чотири тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян приймаються виключно Антимонопольним комітетом України, адміністративною колегією Антимонопольного комітету України на їх засіданнях.

Таким чином, територіальні відділення передусім використовують правові методи, що ґрунтуються на прийнятті документів, які визнають монопольне становище відповідача, визначають санкції та встановлюють зобов'язання щодо припинення порушення (рішення у справах) або пропонують вчинити певні дії щодо припинення ознак порушення чи усунення його наслідків (рекомендації).

Соціально-психологічні методи базуються на використанні наукових положень соціології та психології і являють собою певні важелі впливу на соціально-психологічний клімат у колективі, на працездатність співробітників.

У роботі територіального відділення використовуються такі соціально-психологічні методи як переконання і примус, дії з мотивації можуть включати в себе економічне і моральне стимулювання, збагачення самого змісту праці, створення умов для виявлення потенціалу працівників і їх саморозвитку.

Метод примусу в значенні, наведеному на об'єктів антимонопольної політики – відповідачів у справах, юридичний примус здійснюється: 1) виключно в порядку юридичної процедури; 2) виключно органами Антимонопольного комітету України; 3) як реакція на протиправну поведінку відповідачів; 4) може застосовуватись як до фізичних, так і юридичних осіб – суб'єктів господарювання в розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції»; 5) полягає в застосуванні до відповідачів заходів впливу, вичерпно перелічених у законодавстві.

Отже, правовий примус втілюється в заходах припинення протиправної поведінки та юридичної відповідальності, в той час як правове переконання оформлюється у вигляді юридичних приписів.

В цьому контексті методи правового переконання та примусу, що використовують в своїй діяльності територіальні відділення на практиці набувають форм відповідно *рекомендацій* щодо припинення дій або бездіяльності, які містять ознаки порушень конкурентного законодавства, та усунення причин виникнення цих порушень і умов, що їм сприяють; щодо проведення заходів, спрямованих на обмеження монополізму, розвиток підприємництва і конкуренції, запобігання порушенням, та *рішень у справах* про порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Висновки. 1. В умовах удосконалення механізмів управління у сфері економічної конкуренції можливо значно прискорити процес формування проконкурентної свідомості суспільства, зокрема шляхом посилення важелів впливу територіальних відділень Антимонопольного комітету України у вигляді зняття обмежень, встановлених частиною шостою статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції», стосовно виключної компетенції Антимонопольного комітету України в накладанні штрафів у розмірах понад чотири тисячі неоподатковуваних мінімумів доходів громадян.

2. Водночас, адвокатування конкуренції, використовуючи механізми непримусового характеру, орієнтовані насамперед на суспільне усвідомлення переваг конкуренції.

В розріз з викликами сьогодення, територіальних відділеннях АМКУ через обмежений штат працівників окремі структурні підрозділи до функціональних обов'язків яких належить здійснення зв'язків з громадськістю не передбачені структурою та штатним розкладом.

З метою забезпечення територіальних відділень АМКУ, як органів публічної влади повною й вірогідною інформацією, спілкуванням з громадськістю, доцільно утворити в кожному з них спеціалізовані підрозділи — прес-служби, управління громадських зв'язків, інформаційно-аналітичні центри, дослідницькі служби тощо.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ:

1. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні: Підручник для студентів вищих навчальних закладів / За ред. С.Г. Серьогіної. Х.: Пра-во, 2005. 256 с.
2. Кельман Л.М. До питання про співвідношення понять правозастосовної діяльності та реалізації права: теоретико-правовий аспект. *Науковий вісник Львівського державного університету внутрішніх справ*. 2017. № 4. С. 31–41.
3. Малиновський В.Я. Державне управління: Навчальний посібник. К.: Атіка, 2003. 576 с.
4. Атаманчук Г.В. Теорія державного управління. М.: Омега-Л, 2004. 301 с.
5. Колодій А.М., Олійник А.Ю. Державне будівництво і місцеве самоврядування в Україні: Підручник / За ред. Я.Ю. Кондратьєва. К.: Юрінком Інтер, 2003. 464 с.
6. Муніципальне право України: Підручник / За ред. В.Ф. Погорілка, О.Ф. Фрицького. К.: Юрінком Інтер, 2001. 592 с.
7. Васильєв А.С. Підготовка і прийняття управлінських рішень: організаційно-правові проблеми. Одеса: АО БАХВА, 1997. 160 с.

8. Кочерин Е.А. Основы государственного и управленческого контроля. М.: Филинъ, 2000. 375 с.
9. Гаращук В.М. Контроль та нагляд у державному управлінні. Х.: Нац. юрид. академія України ім. Ярослава Мудрого, 1999. 53 с.

REFERENCES:

1. Seregina, S. (Ed.). (2005). Derzhavne budivnytstvo i mistseve samovryaduvannya v Ukraini: Pidruchnyk dlya studentiv vyshchikh navchal'nykh zakladiv. Kharkiv: Law [in Ukrainian].
2. Kelman, L. (2017). Do pytannya pro spivvidnoshennya ponyat' pravozastosovnoyi diyal'nosti ta realizatsiyi prava: teoretyko-pravovyy aspekt. *Naukovyy visnyk L'vivs'koho derzhavnoho universytetu vnutrishnikh sprav – Bulletin of the Lviv State University of Internal Affairs*, 4, 33 [in Ukrainian].
3. Malinovsky, V. (2003). Derzhavne upravlinnya: Navchal'nyy posibnyk. Kyiv: Atika [in Ukrainian].
4. Atamanchuk, G. (2004). Teoriya gosudarstvennogo upravleniya. Moscow: Omega-L [in Russian].
5. Kolodiy, A., & Oliynik, A. Derzhavne budivnytstvo i mistseve samovryaduvannya v Ukraini: Pidruchnyk. Kyiv: Jurincom Inter [in Ukrainian].
6. Pogorilko, V., & Fritsky, O. (Ed.). (2001). Munitsypal'ne pravo Ukrainy: Pidruchnyk. Kyiv: Jurincom Inter [in Ukrainian].
7. Vasilyev, A. (1997). Pidhotovka i pryynyattya upravlins'kykh rishen': or-hanizatsiyno-pravovi problemy. Odesa: AO BAKHVA [in Ukrainian].
8. Kocherin, E. (2000). Osnovy gosudarstvennogo i upravlencheskogo kontrolya. Moscow: Filin [in Russian].
9. Garashchuk, V. (1999). Kontrol' ta nahlyad u derzhavnomu upravlinni. Kharkiv: National Law Academy of Ukraine named after Yaroslav the Wise [in Ukrainian].

Стаття надійшла до редакції 25.09.2019

УДК 342.7

DOI <https://doi.org/10.36550/2522-9230.2019.7.26>

Циганенко Андрій Андрійович,

помічник судді Окружного адміністративного суду міста Києва

e-mail: manapot@icloud.com

<https://orcid.org/0000-0001-9624-2933>

ОРГАНІЗАЦІЙНО-ПРАВОВИЙ МЕХАНІЗМ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВ І СВОБОД ЛЮДИНИ І ГРОМАДЯНИНА В ДІЯЛЬНОСТІ НАЦІОНАЛЬНОЇ ПОЛІЦІЇ УКРАЇНИ

У статті формується поняття «організаційно-правовий механізм забезпечення прав і свобод людини і громадянина» з позиції діяльності Національної поліції України. Розкриваються елементи механізму забезпечення прав і свобод людини як частини діяльності Національної поліції України. Аналізуються етапи адміністративного регулювання забезпечення прав і свобод людини і громадянина. Якісне, ефективне виконання міліцією завдання щодо забезпечення прав та свобод людини певною мірою залежить від розвиненої правової бази, тобто від наявності належного правового регулювання цієї діяльності за допомогою нормативно-правових актів.

У статті пропонується виділення певних етапів механізму забезпечення прав і свобод людини і громадянина в діяльності Національної поліції України, зокрема: визначення виду суспільних відносин, що потребують забезпечення з боку Національною поліцією України (тобто у нормативно-правових актах зазначаються зміст, сфери здійснення, перелік суб'єктів, що користуються тією чи іншою можливістю); формулювання повноважень (прав та обов'язків) різних підрозділів Національної поліції України та їх посадових осіб під час забезпечення реалізації прав та свобод людини і громадянина (необхідно чітко визначити права та обов'язки поліцейських щодо громадян, державних органів та їх представників, громадських організацій, за допомогою норм права регламентувати коло профілактичних заходів, засобів переконання та примусу, підстав, умов, порядку їх застосування); визначення та закріплення видів і заходів відповідальності поліцейських за невиконання або неналежне виконання тих чи інших повноважень у сфері забезпечення прав та свобод людини і громадянина (тобто гарантія втілення в життя принципу законності в діяльності Національної поліції України).

Ключові слова: Національна поліція, механізм, права і свободи, людина, громадянин, право.

Tsiganenko A. ORGANIZATIONAL AND LEGAL MECHANISM OF ENSURING HUMAN AND CIVIL RIGHTS AND FREEDOMS IN THE ACTIVITIES OF THE NATIONAL POLICE OF UKRAINE

The article defines the concept of "organizational and legal mechanism for ensuring the rights and freedoms of man and citizen" from the standpoint of the National Police of Ukraine. The elements of the mechanism for ensuring human rights and freedoms as part of the activities of the National Police of Ukraine are revealed. The stages of administrative regulation of human and citizen's rights and freedoms are analyzed. The qualitative, effective execution of the task by the police on the protection of